

ИНАМА БАШЛАРЫН...

Илләр омурларни зирәләндир, бир
Тәү бә чыдагымыз жени бир эврәв.
Тәнн илн—сабаһе болжанымд,
Тәзә әрзуларә тәзә кирәв...

Тәзә үгүлләрдир өндә ачылм,
Тәзә бир дәүән ки, из дүшәмәшдәр.
Дүнәя мифдон илләр яшәвиб, әмә
Бу иллә бикләдә корушәмәшдәр.

Заманын әлиһдә сонусу әтијәр,
Сәбаһдан о мәһкә өмүрүә шәрк.
Олуб кечиләри дүнәядә нә вәр
Сәбаһ нә олағат!—
Дәјә биләншәрикл...

Әлиһдә тәләфин гызым чиләү,
Әтнә шимшәкәндә, гәјдәдә дөјл.
Заманә ағдығым үмид тиләү
Биләрәм гәһмәтәз гәјдәдә дөјл.

Гүләг әс тарна кәчән о сәс,
Дүнәјлә ил үгүлләрдә биз,
Һәр ил тарнакәһ бир—сәһһәс,
Бәли сәһһәдәр чевирдәниж...

Гәһл, хәлғәмиздин илн чиләрлә бәјә-бәј
уззын тарихини бир гызым сәһһәс дә
дәвирлир. Әтүб кәчән илләри һәрәси бир
чүр јәддә гәһләр, бир чүр әзиз олур. Енә ил
олур ки, сәдәчә олғар әртә јәшәниб, бә
шәхә чәдәғиһә, хәтәрјә дөкәүдә кәрә
әзидәр, әри һәк илә сәһһәләр. Әтүб
кәчә 1982-чи ил әсә илқәһиңиз, республи-
камиздин һәјәтиңдә дәнә чә јәддә гәһл,
Һәк зәмән уңудуғамыз һәдәсләрлә зәһкиң
олмушудир. Индә 1983-чү ил ки титрәк
гәдәминә ағдығи бир мәғләдә әтүб кәчән
күнләрә нәзәр сәләб, бүтүн шәхә һәдәс-
ләри, бәјрәм әз гәһләбәри, хәлғи үзәри
гүрүр вә ифтихәр һиссә илә долдурән бүтүн
шәхә хәбәрләри тәвәриҗи илә хәтәрләтмәк
чәтдиңәр. һәм дә бәлә илләрдә дүшүңчә-
ләрә, һиссәләр сәрһәд гәһләр, әз шәхә
тәјәһнә бәтүвләүдә өлкәнин һәјәтиңдә һәдә-
сәләри, тарихи јәниқәләри бир-бириндә
әјриб-сәһкә, һәрәһәтиһилгәри вә әр-
зуларын һәһсиниң һәһси ишадә, һәһси тә-
кәндән доғудуғу мәвјәһиләһиндәкә гәј-
ри мүһүмдур. Бәли әсә бүһүн өзү дә
јәшәдәһиңиз иләрин тарихи әүсүһијәт-
ләриңдә, сәһиләр вә бизим һәһмиҗәзә гәј-
мәти олан чәһәтләриңдәдир.

Бу әзәһләрдә "Правдә" гәһзәтиңдә (18 но-
јәбр, 1982-чи ил) пәһлвәһи кәчә Ивар Ләј-
мәрсин БАМ тикәһтиңә һәһр олуғуңиз-
күндәһиңдән бир пәрчә дәрә едилмәһиңиз:
"Биз әһкиң дилдә дәнәһиҗир. Устәһк
һәһмиҗәзә рус диллиңдә дә дәнәһиҗир. Биз-

ләрдән һәк нәсә гәрнбә кәһләр ки, Улқәдә
милли мәнсәбјәт, пәһкә кәһүн бәрмәси
устәһдә бир дәрә дә мәнбәһиң дәһиҗәһиң-
ләриң... Азәрбәјҗән диллиңиң мәләдизмә
гулғә әһкә мәңә ләззәт вәрәр: зәһәмләр
илн гәһшүм бәһиңи, Хәзәрә јдә сәһләр.
Бәс украинәһиләриң оқумәһиләри Мән
бу мәһилләри радио илә чәх өшитмәһиң, әһмә
јәһнәз бүрәдә, Украинәдә, Ләтвјәдә,
Азәрбәјҗәндә һиниләрә километр үзәгдә
бәзә дүшүрүшәм.

ССРЈ јәрәдләһисиниң 60 илләк үбәһиҗә-
һиң бәһи тәсир әһтиңдә јәшәдәһиңиз бу
күнләрдә үзәрәдәкә сәһләр һәр биримиз-
ниң үрүңдәдә һәнн әк-сәдә доғурү. Гәрәдә
хәлғәриң нүмәјәндәләри илә, гәрәдә рес-
публикәлирин кәһл үзәһләри илә, руһән,
гәһлән бир олан оларчә дөстүмәлә, тә-
һһмиҗәзәлә бирләшәдирән теләриң мөһ-
кәһиң вә кәзәлиҗиң әһүңдә һәјәтләһиңир.
Һәм дә бу күр тәкчә јәрәдчәк әдәһләр әр-
зидәһиң үз, әһсәрүһәр мөһтәһләр сәһлә-
рә дә јәһшә әдәһләр әрәсидә дә бәлә
сәһһәсәвәр, вәр вә олар күндән-күнә әр-
тыр.

1983-чү ил, индә мәһз бу дүшүңчәләрдә,
гәрәһиләриҗи оғлән кәрә ки, әтүб кәчән илн
бәјүк сийәси, итимиҗә һәдәсләриңиң мөһ-
тәһшәм, хәһсәһи сәһһиҗәһиңдә сон вә ән
күчүл әккәрдә, шүбһәсиң, хәлғәриңизин
бәјрәмләһиҗәчәк ифтихәрләһиң әзәһти
тәһтәһдә — ССРЈ јәрәдләһисиниң 60 ил-
ләк бәрәмдә илн. һәмнн бәрәм күһләриндә
дә биз вәһлә әһмилләтәр һәһсәһиҗәчәк әд-
ләһиләриң бир дәрјәдә, чәр Русјәһиңин
хәрәбәһиләри үзәрндә јәрәдләһисини гәр-
дәһшәк дүшүнәһиңи, сәјиңдә, индиңдә, дини
вә ириҗә мәнсәбјәтиңдән әһләсә олма-
јәрә әз теләриңиң бир-биринә бәғләһиҗә
мүһтәһкә милләтләриңиң вәһд иләрәдәкә кә-
һүнүл доғушунуңиз чәһ дәрнә һәһһисини
вә дүнә тарнакәһ нәчә иһүмүн јәр түгү-
нү бир дәрә әһүң кәрәдүк.

Бәјүк бәһиҗәһиләчлик бәрәмдәһиң нә
гәдәр ұрак сәү (һәм дә ән үзәг гитәриң
нүмәјәндәләриңиң диллиңдә), гитбә вә һөр-
мәт долу нә гәдәр тәриқкәләр сәһтәдир. Биз
бу күр севиниркиң, һәм 60 ил вәзә тәзәчә
јәрәдлән гәрәһшәк бинәһсиниң әзүлүнә ил
дәш гәһләрәндә бир Азәрбәјҗән пәртјә
тәһкәләти вә һәмнн тәһкәләти һәдәр,
көркәһли итимиҗә-сәһһәс әһдиң, бәјүк гәј-
мә үстәси Нарһәм Нарһәмәһс олушудәр.
Бәјрәмгәһәз Мәһкәдә, Н. Нарһәмәһс
вәһлә јәшәдәһи өһнн дивәрндә хәтәрә
ләһәһсини әһһиҗәдә бу бәһһиҗәдән јәр-
нә дүһөн фәрәһли бир һәһсәдә иң.

Әтнә илн һәк күһләрә, бәлә фәрәһли
өһнләр чәк олуб. Бу күр әһһиҗәдән тәһкә

сәһһәһиңдә — 1982-чи ил бәхәндә оһун сә-
һһәһиң әрәһиндән оһнләрә, үзәһләрә әһкә
әдәһиҗиң, әһл гәһләрли, үрәһи тәһкә, фәдәр-
кәһ иһһиҗиң кәһл, мәрәдә сәһһәһиңиң
бәһнәдәһиҗиңи коруғур. Биз оһнларн өтән
илиҗ таһбит чәһнләрә һәһкә нәчә иһмәлә
гәһлб кәддәһиләриң, дөһләт пәһләриҗә вә
өһдәһиләриң нәчә бәјүк гәһлә әһһиҗә ил
јәрнә јәтдәһиләриңиң бир дәрә хәтәрләһиҗә
вә иһһиҗәриҗи ки, бәлә әдәһләрә чәһиң-
чәһиңә биз тәзә илн дә јүкәһли вә гәһ-
бәрәлә бәзәһиҗәһиң.

Өтән ил әһһиҗәһиң тәләһиңдә бир дә
өтән кәрә әһһиҗәһиң әһ, бәһнләк пәһ-
ләриҗә јәрнә јәтмәк сәһһәс-дәһиҗә бәјүк
гәһләбәһиләри кәрә ләјҗ корудуҗу Ленин
ордәни республикамизин бәрәғиһә сәһ-
һиди. Јүкәһк дөһләт мүнәфәһтиңиң респу-
блицкәһиҗә тәғдәм едилмәси күһләрндә кә-
чәдриҗиһиз һиссәр һәлә дә үрәһиҗәдә
дәр. Сөһһиҗә үстә севини кәһдә: респу-
блицкәһиҗә Үһүмүһтәһләр јәрәһкәдә јәнә дә—
оһ күһнү дәрә гәһл чәһиди!

Әһтәбәт, өтән илн һәһкәһиң күһләр дә
әз олмајиб. Дүнәјдә бәһ вәрән хәдәһләрә,
иһериәһлиҗә чәһһиҗәһиң рјәкәһләрләриңә
ләгәдә олан әдәм тәһкәк чәтдиңәр. 1982-чи
индә вә мүһтәһлиҗиң, мәһнәфәри үрүңдә мұ-
бәрнә әһләр хәлғәрә гәршә тәһһиҗәриң
күһләһиҗә бизим һәр биримизни гәһләбә-
һиләр. Хуәһсин Ливәһ һәдәсләри Јәһин
Шәрәд кәрһиҗиҗи сон һәддә чәһләршәдир.

Мөһкәм, етибәрли сүлү әрзусу бизим һәр
биримизни вә бүтүвләүдә хәлғәмизин бәһ-
ләк һәјәт мөвҗеһиңи мөвҗиһләшдирәр.
Бу бәһһиҗәдән ССРЈ јәрәдләһисиниң 60 илләк
шәһиләриңдәкә Со.И.А.П. МК-һиңи бәш кәт-
би Ј. В. Андропоһ јәдәһиң гәһ вә иһмәллі
сөһләрә јәрнән үрүңдә әһнә әк-сәдә доғу-
шунуңиз вә чәһ 1982-чи ил үҗүр проғрам-
әһиң сәһһиҗәһи "Совет Ифтихәрә" иһкәһи
һәһһиң вә кәһкәк һиссәлириҗи сәһт, динч
кәләчәһи тәһһи өтмәк үҗүр әһүндән әһ-
ләсә олан бүтүн иһләрә кәрәчәдир. Бу,
бизим сийәһтиҗиһизин мәғләһдәриң вә биз
бүтүн кәһәрә чәһмәһнәҗәһиң.

Сийәһтиҗиһизин бу ил мәғләһдәр бир
бир гәһмә сәһһиҗиһизин јәрәдчәһиҗәк хәтәрәһи-
һиҗәһиң бәһһкә күч вә иһләм мәһбәһләрә
дәһидир.

Өтән илдә иһһиҗи үҗүр уңудуғамыз һәд-
әһһиҗәһиҗәһиң бир Асјя вә Әһриқә өһкәһләр
кәһләрн јәзәһиләриңиң IV Бәһһиҗәләр корушү
индә. Корушә иһкәһиңдә кәк оһкәдән нүмә-
јәндә кәһһиҗәдә. Үч күр әрнәдә мөһтәһләр
өһкәһләрә, мөһтәһләр дилләрә јәрәнә
вәдәһ-бәдәһи әсвәрләриң иһдә-сәһһәс әһ-
һиҗиҗиҗи кәһләрн, сәһләк чәһләрлиҗ сә-

һиҗи күһүнү пәрләр шәһидә кәһләрәдриң
нәчә-нәчә мәрғәлә сәһтә гүләр әһдәр.

Ливәһли шәһрә Зийнәт Битәриҗ һәһкәһи-
җәһиң кәһләрн сәһи индә дә гулғәһиҗә
"Бәјүрүдә һәмнә өһнә јәдәрү, Оһ Иһриҗ
"кәһләрә дәһнәдәһиләр. Бу сәһләрн әһ-
һиҗә фәһилә бир јәзичә тәләһиң дәһн-
дәһнә тәсәвүр өтмәк чәһтә дөјл. Буна
бәһмәһнәр әрәб өһкәһләриндән кәһһиҗә
дөһләримизни чәһһиләриң хәлғәһиҗиң
һәһт иһн үрүңдә мұбарнзәдә гәһләк чәһ-
чәһләрнә иһмәлә долу иди.

Өтәнүндәдә корушдә совет нүмәјәндә
һәһтә әһһиҗәдә чәһһиҗә едиләрәдә бир дә
нәк иди. Чәһһиҗәдә Азәрбәјҗән әдәб-
тәһһиҗәһиң нүһһиҗәдә Бәһнн сәзәр бәјүк
иһһиҗә, иһһиҗәк әһһиҗәтәндәкә сүһл,
иһһиҗә дирәһлиҗ, мүһтәһлиҗи үрүңдә тәһкә
иһһиҗә мұбарнзәһиҗәдә әдәбјәтиҗиң ојнәдәһиҗә
һиҗәһиҗәһиҗә рәһдә дәнәһиҗиң.

Сөз вә атом! Нә гәдәр бәјүк фәрғ оһнәдәр,
бу мұһнәсәдә сөһһиҗә үстүңүлү шәһкә-
дәр. Бәһһиҗәттиҗи һиҗ иһһиҗә бәјүк јәрәд-
ләһиҗә хәһһиҗәһиң вә дүнәдә бәһкә дә јәһнә
оһн сәһһиҗәһиҗә бәһһиҗиҗи дәһнәкә тәһ-
ләһисини кәдәчкә әрдәһиҗә бир вәһдә
вәһһиҗә вә доғру сәзә, әдәләтиҗи өһ һәһ-
һиҗә тәһбәт дәнә дә әртәр. Буна кәрә дә
индә сәһһиҗәһиҗә һәһкә оһ әһһиҗәһиҗә,
јәр үзәдә кәдән иһдә чәһһиҗәһиҗәдә
кәһрәдә гәһһиҗә мұһкәһ дөјл вә бәһ-
ләһләршәдир.

Бу күр шәһиләриҗи дәрһсини сөјүләр.
Ләһн сүһл, әдәһләр үрүңдә мұбарнзә —
Нәһнн һикмәтләри, Мусә Чәһилләр, Пәзлө
Нәрудәләри, Әһкәк вә Гуһмәлләр, дәрһси сө-
јүлмәдән әз олмајиб бир иһһиҗәһиҗә дүрә
өһтәһшәр. Нә мұһнәчәр тәһкәһиҗә, нә
әдәләтсә мөһкәһләк бәлә һиҗ гәһрә-
мәһиләриң һәһгәт јәһүндә чәһһиҗә бәһмә-
һиләдир.

Биз әдәбјәтиҗиһизин кәһһиҗә јәл
сәһһиҗә јәһһиҗә сәһһәрләрдә јәтәһиң, сәзүр
вә тикдәһи, өһкәһләр, иһһиҗәләр әрәһиңдә
һәһһиҗә гәрәһшәк кәһләрләриң сәһдәһиҗә јә-
дур.

Бу бәһһиҗәдән мөзү иһһиҗәсә етибәрлән
Азәрбәјҗән әдәбјәтиҗи әһһиҗә бүтүн пәһ-
нәти әһтә едир, бу әдәбјәтиҗә үмүһлән
тәһһиҗәһиҗә гәһләршәдир.
Јәнн иһһиҗә күһнәдә биз мұһсәр Азәр-
бәјҗән әдәбјәтиҗиһизин бәјүк гәһләрәриң
иһһиҗәләрә хәтәрләһиҗәриң вә севиниркиң. Әдә-
бјәтјә бу күр пәрчә гуһвәдир. Бу гуһвә јәнн
индә дә пәрләр әрзуларимизни, иһһиҗә
иһдәләһиҗәһиҗәһиң һәјәтә кәһһиҗәһиҗә һиҗ-
нә сәһһ олуғамәһдир.

Биз 1983-чү илн бә иһмәлә Бәһһиҗәһиҗә...
Сәһвәр РҮСТӘХМӘһНЛӘ.